

Miljö- och energidepartementet

Rådets möte (TTE) den 18 december 2017

Information om dagordningspunkt

Nummer: 3 (c) och (d)

Rubrik: Förslag till reviderad elhandelsförordning, respektive reviderat elmarknadsdirektiv.

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Överenskommelse om allmän inriktning

Dokumentbeteckning:

Dokument inför TT(E) ännu ej tillgängligt

Tidigare dokument:

KOM (2016) 861, Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om den inre marknaden för el

KOM (2016) 864, Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamma regler för den inre marknaden för el

Faktapromemoria: EU-kommissionens förslag till nya bestämmelser på elmarknadsområdet. Faktapromemoria 2016/17:FPM44.

Datum för tidigare samråd med EU-nämnden: Den 24 februari inför TT(E) den 27 februari 2017. Information om förhandlingsläge för ren energi-

paketet som helhet gavs i EU-nämnden den 21 juni inför TT(E) den 26 juni 2017.

Förslagets innehåll

Dagordningspunkterna omfattar en revidering av elmarknadsdirektivet (2009/72/EU) och elhandelsförordningen (714/2009) som är delar av det tredje inre marknads paketets lagstiftning på elområdet. Syftet med kommissionens förslag är att uppnå målsättningarna med Energiunionen. Detta innebär en anpassning av elmarknaden till den pågående omställningen mot mer förnybar energi, mer aktiva kunder, ökad integration och beroenden mellan ländernas elsystem.

Kommissionens förslag innehåller skärpta och tydligare regler bland annat vad gäller införande av kapacitetsmekanismer, elområden och prisreglering. Vad gäller kapacitetsmekanismer innehåller förslaget även ett utsläppstak på 550 g CO₂/kWh. En central del är ett ökat regionalt samarbete inom elsektorn. Kommissionen föreslår så kallade regionala driftcentraler som övertar vissa beslut i den operativa driften som idag fattas nationellt hos transmissionsnätsföretagen. Tydligare regler föreslås kring vilka villkor som ska gälla för begränsning av elhandel mellan länder och när elområden ska ändras. När det gäller slutkunder innehåller kommissionens förslag dels bestämmelser om prissättning, till exempel villkor för prisreglering och främjande av dynamisk prissättning. Vidare föreslås att ett nytt koncept etableras, så kallade energigemenskaper, för att främja småskaliga initiativ, till exempel kooperativ som går samman för att producera sin egen el. Förslaget har också fokus på distributionsnätsföretagen eftersom dessa får en allt viktigare roll i elsystemet på grund av att en stor del av den tillkommande förnybara elproduktionen ansluts i distributionsnäten och på grund av att kunderna blir mer aktiva. En ny organisation föreslås på EU-nivå som ska företräda distributionsnätsföretagen. För mer information om innehåll hänvisas till FaktaPM.

Under förhandlingarna i rådet har kommissionens förslag till reviderat direktiv och förordning förändrats på en rad punkter. Det ursprungliga förslaget om utfasning av reglerade slutkundspriser på 5 år med viss, dock begränsad, möjlighet till förlängd tidsfrist har nu ersatts med ett antal kriterier som medlemsstater som använder sig av prisregleringar ska uppfylla. Bestämmelserna om att införa elområden har mjukats upp något. Detta genom att medlemsstaterna under en övergångsperiod ges möjlighet till

alternativa tillvägagångssätt för att minska överföringsbegränsningar genom att fastställa handlingsplaner. Större möjlighet till undantag har också införts när det gäller villkoren för begränsning av gränsöverskridande handel. De regionala driftcentralerna, som nu benämns regionala säkerhetskoordinatorer, väntas få en mer rekommenderande - och i mindre grad - beslutande roll jämfört med kommissionens förslag. Utsläppskravet för anläggningar inom en kapacitetsmekanism gäller nu endast nya anläggningar och ett större nationellt inflytande tillåts när det gäller att bedöma om behov finns av att införa en kapacitetsmekanism i en medlemsstat.

Regeringen har under förhandlingarna i många delar kunnat stödja kommissionens ursprungliga förslag och har verkat för ett marknadsinriktat regelverk som sätter kunden i centrum och underlättar övergången till ett förnybart elsystem. Detta har bland annat fått genomslag i bestämmelser om utfasning av prisreglering, tydligare regler för förbrukarflexibilitet genom aggregatorer och striktare bestämmelser för införande av kapacitetsmekanismer med möjlighet till nationellt inflytande. Regeringen har också fått gehör för ett tydligt balansansvar för alla marknadens aktörer. När det gäller det regionala perspektivet har regeringen fått genomslag i ett balanserat regelverk för samarbetet mellan transmissionsnätsföretagen.

Förslag till svensk standpunkt

Regeringen verkar för en marknadsinriktad utveckling mot korrekta prissignaler utan prisreglering och där kapacitetsmekanismer endast införs där det verkligen är motiverat och då med hänsyn till vissa begränsningar i koldioxidutsläpp. Med ökande andelar förnybar elproduktion blir det regionala perspektivet allt viktigare och regeringen arbetar för fri elhandel över gränser och att nationella nätbegränsningar ska hanteras där de uppstår. Frågorna kan komma upp för diskussion under rådsmötet.

Regeringen anser dock att ordförandeskapets kompromissförslag ger ett bra stöd åt övergången till mer effektiva, flexibla och dynamiska marknader. Kompromissen möjliggör integration av en högre andel förnybar energi och fokuserar på konsumenternas roll i energiomställningen. Regeringen anser därför att Sverige kan ge stöd till den allmänna inriktningen.

Tidigare behandling i riksdagen

Överläggningar med Näringsutskottet ägde rum den 24 januari 2017. Information till Näringsutskottet gavs den 23 februari inför TT(E) den 27 februari. Information gavs också i Näringsutskottet om aktuellt förhandlingsläge den 26 oktober 2017. Samråd med EU-nämnden ägde rum den 24 februari 2017 inför TT(E) den 27 februari 2017. Information om förhandlingsläge för ren energi-paketet som helhet gavs i Näringsutskottet och EU-nämnden den 20 respektive 21 juni inför TT(E) den 26 juni 2017.

Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 194 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Beslut fattas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet, vilket innebär att Europaparlamentet och rådet gemensamt antar revideringar av förordningar och direktiv. Beslut fattas i rådet med kvalificerad majoritet.

Europaparlamentets inställning

Europaparlamentets ITRE-utskott är ansvarigt för förslaget och har utsett Krišjānis Kariņš som rapportör. ITRE väntas ta ställning till förslaget i mars 2018. Utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet (ENVI) har behandlat förslaget och betonar bland annat prioriterad inmatning för förnybar energi, regional samordning mellan systemansvariga och att kapacitetsmekanismer ska inrättas genom transparenta kriterier. Omröstning i plenum förväntas under första kvartalet 2018.

Remissinstansernas ståndpunkter

Miljö- och energidepartementet har inhämtat synpunkter från berörda aktörer bland annat vid mötestillfällen den 10 februari och den 1 juni 2017. Många aktörer anser att Norden kommit långt och att det är viktigt att vår elmarknad kan fortsätta utvecklas utifrån nuläget. Flera remissinstanser stödjer inriktningen i förslaget med ett starkt kundfokus och en utvecklad och konkurrensutsatt så kallad energyonly-marknad med fri prissättning och som möjliggör för mer förnybar elproduktion.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

Med den reviderade unionslagstiftningen kommer motsvarande nationell lagstiftning att behöva ändras. Det blir nödvändigt att göra ändringar i framförallt ellagen (1997:857) och i föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen.

Budgetära konsekvenser/konsekvensanalys

Förslagen medför budgetära konsekvenser för tillsynsmyndigheter eftersom de får nya uppgifter och ska övervaka genomförandet av initiativen och övervaka tillämpningen. Konsekvenserna bedöms dock vara begränsade. Huvuddelen av nya och utökade uppgifter som nu genomförs följer av de så kallade nätkoderna och nätriktlinjerna som fastställs genom existerande EU-bestämmelser. Administrativa kostnader kan också uppkomma hos marknadsaktörer genom behovet av att se över och anpassa affärsmetoder.

Övrigt